

Liên kết vùng trong phát triển du lịch gắn với Quần thể danh thắng Tràng An, tỉnh Ninh Bình¹

Phạm Mạnh Hà^(*)

Tóm tắt: Liên kết vùng trong phát triển du lịch là xu hướng chuyển từ cạnh tranh sang hợp tác nhằm khai thác hiệu quả tài nguyên, gia tăng giá trị và phát triển du lịch bền vững. Tỉnh Ninh Bình, với Quần thể danh thắng Tràng An - di sản hỗn hợp thế giới, đã bước đầu thực hiện liên kết vùng để quảng bá thương hiệu du lịch. Tuy nhiên, hiệu quả liên kết còn hạn chế do thiếu chiến lược dài hạn và cơ chế phối hợp cụ thể. Bài viết phân tích thực trạng liên kết vùng trong phát triển du lịch gắn với di sản Tràng An, chỉ ra những thách thức, từ đó gợi mở các kiến nghị nhằm thúc đẩy liên kết vùng trong phát triển du lịch gắn với di sản Tràng An của tỉnh Ninh Bình.

Từ khóa: Liên kết vùng, Du lịch, Quần thể danh thắng Tràng An, Ninh Bình

Abstract: Regional linkage in tourism development is a trend shifting from competition to cooperation, aiming to effectively utilize resources, increase value, and promote sustainable tourism. Ninh Binh province, with the Trang An Scenic Landscape Complex inscribed as a UNESCO mixed heritage site, has initially implemented regional linkages to promote its tourism brand. However, the effectiveness remains limited due to the lack of a long-term strategy and specific coordination mechanisms. This article analyzes the current situation and challenges, and proposes solutions for regional linkages in tourism development associated with Trang An world heritage site of Ninh Binh province.

Keywords: Regional Linkage, Tourism, Trang An Scenic Landscape Complex, Ninh Binh Province

Ngày nhận bài: 15/7/2025; Ngày duyệt đăng: 05/8/2025

1. Mở đầu

Tỉnh Ninh Bình¹ được xem là một trong những địa phương có nhiều tiềm

năng phát triển du lịch gắn với các giá trị di sản được hình thành trên cơ sở đa dạng của điều kiện tự nhiên, kết tinh với quá trình xây dựng, phát triển lãnh thổ, nổi bật là Quần thể danh thắng Tràng An (di sản Tràng An) được Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa Liên Hợp Quốc (UNESCO) công nhận là Di sản Văn hóa và Thiên nhiên Thế giới vào năm 2014².

¹ Bài viết là kết quả nghiên cứu của Nhiệm vụ khoa học cấp Bộ “Tăng cường giải pháp liên kết vùng trong phát triển bền vững du lịch di sản thế giới vùng đồng bằng sông Hồng”, do TS. Trần Thị Tuyết chủ nhiệm, Viện Địa lý nhân văn và Phát triển bền vững chủ trì, thực hiện năm 2025-2026.

^(*) ThS., Viện Địa lý nhân văn và Phát triển bền vững, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam; Email: phamanha.iesd@gmail.com

¹ Theo địa giới hành chính cũ trước tháng 7/2025.

² Tràng An là di sản hỗn hợp thứ 11 được UNESCO công nhận của khu vực châu Á - Thái Bình Dương nhưng là di sản đầu tiên của Việt Nam được công nhận cả tiêu chí văn hóa và thiên nhiên.

Trong thời gian qua, tỉnh Ninh Bình đã đầu tư và khai thác các giá trị di sản cho phát triển du lịch thông qua xây dựng thương hiệu du lịch gắn với danh hiệu di sản, chủ động thực hiện các hoạt động liên kết, hợp tác với các địa phương trong và ngoài vùng để mở rộng thị trường, cung cấp các sản phẩm du lịch hấp dẫn, từng bước đưa du lịch trở thành một trong những ngành kinh tế mũi nhọn, động lực của tỉnh. Tuy nhiên, so với tiềm năng hiện hữu của địa phương, kết quả thu được còn khá khiêm tốn, thiếu chiến lược có tính dài hạn để gia tăng giá trị của các sản phẩm du lịch di sản Tràng An. Đặc biệt, thương hiệu du lịch di sản của tỉnh chưa kết nối hiệu quả với du lịch của vùng và cả nước, các hoạt động liên kết vùng còn mang tính hình thức, việc thu hút khách và doanh thu còn hạn chế. Vì vậy, để đảm bảo thúc đẩy hiệu quả thương hiệu du lịch di sản đòi hỏi tỉnh Ninh Bình cần chủ động hơn nữa trong việc liên kết thương hiệu du lịch gắn với thương hiệu du lịch vùng đồng bằng sông Hồng (ĐBSH) và cả nước; từ đó, liên kết xây dựng các sản phẩm du lịch có tính đặc trưng, tránh trùng lặp, nhất là hạn chế tư duy phát triển “địa phương” để tối ưu hóa các giá trị từ di sản mang tính toàn cầu.

2. Sản phẩm du lịch gắn với Quần thể danh thắng Tràng An

Quần thể danh thắng Tràng An có diện tích khoảng 12,2 nghìn ha, trong đó 6,2 nghìn ha là khu vực di sản, còn lại là vùng đệm, nằm trên địa bàn của tỉnh Ninh Bình. Tràng An có nhiều cảnh quan văn hóa gắn với thung lũng, hồ đầm, suối được nối thông với nhau bởi 67 hang động, chia thành ba không gian liền kề gồm khu di tích lịch sử văn hóa cố đô Hoa Lư, khu danh thắng Tràng An - Tam Cốc - Bích Động và rừng nguyên sinh đặc dụng Hoa Lư, với hai dạng hệ sinh thái đặc trưng là hệ sinh

thái trên núi đá vôi và hệ sinh thái thủy vực với nhiều loài quý hiếm (UBND tỉnh Ninh Bình, 2024).

Sản phẩm du lịch có cội nguồn từ các triều đại phong kiến, tiêu biểu là Cố đô Hoa Lư - Kinh đô của nước Đại Cồ Việt thế kỷ X - Nhà nước phong kiến tập quyền đầu tiên của nước ta gắn liền với ba vương triều Đinh - Tiền Lê - Lý. Văn hóa Tràng An kết hợp với các giá trị di sản văn hóa vật thể và phi vật thể của địa phương đã tạo nên một tổng thể “hoàn chỉnh” với các nền văn hóa đan xen. Các di sản thiên nhiên và lịch sử văn hóa của Tràng An vừa có nét chung của vùng ĐBSH, vừa có nét riêng của vùng đất Ninh Bình với sự đa dạng loại địa hình từ núi, đồi, đồng bằng, ven biển đã tạo điều kiện thuận lợi, mang tính quyết định đến sự độc đáo của các sản phẩm du lịch, cơ sở hình thành các không gian du lịch sinh thái và du lịch văn hóa, nhất là sự bổ sung trong bối cảnh hài hòa với điều kiện thiên nhiên, văn hóa của nhiều công trình văn hóa mới, hiện đại góp phần tô đẹp thêm cảnh sắc non xanh nước biếc, hòa quyện với nhau thành một vùng kì vĩ.

Thời gian qua, tỉnh Ninh Bình đã triển khai nhiều giải pháp nhằm tận dụng tối ưu danh hiệu di sản thế giới (DSTG) vào phát triển du lịch, trong đó, xác định liên kết, hợp tác vùng là cơ hội để khai thác, phát huy hiệu quả các lợi thế về tài nguyên du lịch, hình thành những sản phẩm du lịch có tính cạnh tranh cao, đặc biệt tập trung liên kết phát triển sản phẩm du lịch đặc thù gắn với đẩy mạnh xúc tiến quảng bá, phát triển thương hiệu du lịch của địa phương. Nhiều sản phẩm du lịch gắn với di sản Tràng An đã được khẳng định trên thị trường, trở thành những sản phẩm đặc trưng, trụ cột của tỉnh, góp phần tạo dựng thương hiệu du lịch Ninh Bình (UBND tỉnh Ninh Bình, 2024).

3. Thực trạng liên kết vùng phát triển du lịch gắn với Quần thể danh thắng Tràng An

3.1. Định hướng, chính sách đẩy mạnh liên kết vùng trong phát triển du lịch

Để tiếp tục duy trì tốc độ phát triển của nền kinh tế nói chung và ngành kinh tế du lịch nói riêng gắn với thế mạnh thực tế của địa phương, nhất là thực hiện Nghị quyết số 08-NQ/TW ngày 16/01/2017 của Bộ Chính trị về phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, tỉnh Ninh Bình đã cụ thể hóa các chiến lược phát triển trong Nghị quyết số 07-NQ/TU ngày 29/10/2021 về phát triển du lịch Ninh Bình giai đoạn 2021-2030, tầm nhìn đến 2045; Quyết định số 1339/QĐ-UBND ngày 30/11/2021 ban hành Đề án Phát triển du lịch tỉnh Ninh Bình giai đoạn 2021-2030, định hướng đến năm 2045; Kết luận của Ban thường vụ Tỉnh ủy về tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 02-NQ/TU ngày 17/8/2016 của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh về bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hóa và thiên nhiên thế giới - Quần thể danh thắng Tràng An trong phát triển du lịch ban hành ngày 12/5/2021. Các nghị quyết được ban hành kèm theo nguồn lực hỗ trợ kịp thời, giải pháp đột phá, trên cơ sở tiếp nối các thành công trong thực hiện chính sách phát triển du lịch giai đoạn trước đã tạo điều kiện thúc đẩy du lịch phát triển có hiệu quả, phù hợp với quan điểm phát triển du lịch thành ngành kinh tế mũi nhọn trong cơ cấu kinh tế vào năm 2045, đóng góp 10% GRDP (UBND tỉnh Ninh Bình, 2021).

Liên kết, hợp tác phát triển du lịch với các địa phương tiếp tục được ưu tiên, qua đó, từng bước định vị thương hiệu du lịch Ninh Bình gắn với giá trị di sản Tràng An - động lực phát huy các giá trị, tài nguyên của tỉnh và nền tảng triển khai các hoạt động liên kết tạo sản phẩm đặc thù trong vùng.

Nội dung liên kết chủ yếu tập trung vào phát triển sản phẩm, xúc tiến, quảng bá du lịch, hỗ trợ đào tạo nguồn nhân lực du lịch, phối hợp quản lý nhà nước về du lịch. Nhiều nội dung liên kết đã triển khai khá hiệu quả. Cụ thể:

(i) *Phát triển và đa dạng hóa sản phẩm du lịch*, tập trung phát triển các sản phẩm du lịch chung gắn với DSTG và các giá trị cảnh quan văn hóa, thiên nhiên đa dạng, góp phần đa dạng hóa các sản phẩm trải nghiệm, đáp ứng được nhiều loại hình khách du lịch khám phá, nghiên cứu.

(ii) *Tuyên truyền, quảng bá và xúc tiến du lịch*: triển khai các hoạt động nghiên cứu thị trường, tổ chức tuyên truyền, quảng bá, vận động nhằm thúc đẩy cơ hội phát triển và thu hút du lịch, hướng tới hình thành khối liên kết các hoạt động xúc tiến, quảng bá du lịch giữa các tỉnh, thành phố trong vùng. Năm 2024, tỉnh Ninh Bình đã tham gia quảng bá du lịch tại hơn 30 sự kiện quảng bá trong và ngoài nước. Tăng cường các chiến dịch quảng bá du lịch thông qua việc triển khai các chiến lược truyền thông trên các nền tảng số, chuyên trang du lịch quốc tế. Điều này giúp tỉnh Ninh Bình thu hút nhiều du khách quốc tế hơn, đặc biệt từ các thị trường du lịch trọng điểm như Ấn Độ, Đông Bắc Á tăng 12% (Cục Thống kê tỉnh Ninh Bình, 2024).

(iii) *Liên kết về chiến lược, quy hoạch và chính sách phát triển du lịch*: Liên kết vùng trong phát triển du lịch đã được xác định trong các chiến lược phát triển du lịch quốc gia, vùng ĐBSH và các địa phương có DSTG. Với vị thế là di sản - kỳ quan thiên nhiên và văn hóa thế giới, các sản phẩm du lịch được khai thác từ giá trị di sản Tràng An đã khẳng định vai trò chủ lực trong các mô hình liên kết phát triển du lịch, trở thành động lực quan trọng thúc đẩy tăng trưởng ngành du lịch.

3.2. Một số liên kết điển hình

Dựa trên kết quả phân tích các báo cáo quy hoạch du lịch, kết quả hoạt động du lịch của tỉnh Ninh Bình và kết quả trao đổi với Sở Du lịch tỉnh Ninh Bình và Sở Du lịch tỉnh Quảng Ninh vào tháng 6-8/2025 của Đề tài về liên kết vùng trong phát triển du lịch DSTG, chúng tôi nhận thấy hiện có một số hoạt động và mô hình liên kết chủ yếu sau:

Liên kết trong không gian tỉnh: Theo thống kê, trên địa bàn tỉnh có gần 5.000 di tích các loại; trong đó có 8 di tích quốc gia đặc biệt, 743 lễ hội truyền thống với nhiều di sản văn hóa khác nhau. Không gian di sản văn hóa và thiên nhiên được mở rộng trên cơ sở lồng ghép các yếu tố văn hóa - tâm linh và sinh thái đa dạng, là cơ hội phát triển các sản phẩm du lịch theo các tuyến, điểm, khu du lịch mới gắn với khu di sản Tràng An. Trong đó tập trung vào khu di tích lịch sử văn hóa Cố đô, quần thể chùa, nhà thờ và làng nghề. Du lịch sinh thái ưu tiên khai thác các hang động, khu bảo tồn thiên nhiên, các cảnh quan hồ, suối và khu vực ven biển (UBND tỉnh Ninh Bình, 2020; 2024). Theo kết quả trao đổi với Sở Du lịch tỉnh Ninh Bình, nhóm nghiên cứu cũng được biết, hiện nay việc mở rộng không gian phát triển du lịch trên địa bàn được gắn liền với quá trình sắp xếp đơn vị hành chính cấp tỉnh.

Liên kết trong vùng DBSH: Tỉnh Ninh Bình đã chủ động tăng cường hợp tác, liên kết du lịch trong vùng, nhất là các địa phương có DSTG nhằm hình thành khối liên kết, tạo lập không gian du lịch thống nhất để cùng phát triển, tăng sức cạnh tranh trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế.

Một số mô hình hợp tác với các địa phương có DSTG gồm:

(i) Liên kết với thành phố Hà Nội

Liên kết du lịch với thành phố Hà Nội giữ vai trò trọng yếu trong tuyến liên kết các

sản phẩm du lịch DSTG của tỉnh Ninh Bình. Hà Nội là nơi cung cấp nguồn khách nội địa quan trọng, chiếm tỷ trọng lớn cho tỉnh Ninh Bình, đồng thời, còn là điểm “trung chuyển” khách quốc tế, điểm tham quan, nghỉ dưỡng mở rộng của du khách khi đến du lịch tại Việt Nam. Chính vì vậy, Hà Nội luôn được xác định là đối tác liên kết ưu tiên trong hoạt động phát triển các sản phẩm du lịch của Ninh Bình. Nội dung liên kết giữa hai địa phương khá đa dạng, trong đó ưu tiên xúc tiến du lịch, chia sẻ kinh nghiệm quản lý, đào tạo nguồn nhân lực và xây dựng các sản phẩm du lịch kết nối với các điểm DSTG. Hà Nội và Ninh Bình đã phối hợp triển khai một số dự án đầu tư phát triển phục vụ du lịch trong vùng, trong đó nổi bật là dự án đầu tư xây dựng tuyến đường Bái Đính - Mỹ Đình thuộc hành lang kinh tế Hà Nội - Ninh Bình. Sở Du lịch của hai địa phương đã thực hiện ký kết bằng văn bản thỏa thuận hợp tác liên kết ở cấp độ địa phương mang tính chất định hướng cho các bên liên quan.

(ii) Liên kết với tỉnh Quảng Ninh và các tỉnh thành khác

Tỉnh Ninh Bình và tỉnh Quảng Ninh đã ký kết Biên bản ghi nhớ hợp tác, trong đó tăng cường liên kết, kết nối phát triển du lịch được xem là một trong những trọng tâm với nguyên tắc hợp tác “Chia sẻ - Đồng thuận - Cùng phát triển” để tạo cơ hội bứt phá trên cơ sở khai thác tối đa các lợi thế vượt trội về vị trí cửa ngõ, tài nguyên, văn hóa và con người.

Hai địa phương thống nhất triển khai các hoạt động hợp tác phát triển du lịch, quảng bá hình ảnh thương hiệu điểm đến và đa dạng hóa sản phẩm du lịch trên cơ sở kết nối với DSTG - Vịnh Hạ Long và di sản Tràng An. Trên Trang hệ thống thông tin điện tử của Ban Quản lý, đều có hình ảnh quảng bá DSTG của nhau. Đồng thời, tạo cơ hội cho doanh nghiệp du lịch trao đổi, hợp tác thông qua các Hội nghị xúc tiến du

lịch được tổ chức hằng năm. Năm 2024, tỉnh Ninh Bình trưng bày các ấn phẩm tuyên truyền về vịnh Hạ Long trong khuôn khổ các hoạt động Kỷ niệm 10 năm di sản Tràng An được UNESCO công nhận là Di sản Văn hóa và Thiên nhiên Thế giới (Ban Quản lý Vịnh Hạ Long, 2025).

Tỉnh Ninh Bình cùng tỉnh Quảng Ninh thực hiện liên kết với tỉnh Thanh Hóa hình thành tuyến sản phẩm gắn kết 3 DSTG, gồm Vịnh Hạ Long - Di sản Tràng An - Thành nhà Hồ. Đó là sự kết hợp giữa các di sản thiên nhiên và di sản văn hóa lục địa và vùng biển với các điểm tích thành lập, phát triển nhà nước Việt Nam thời phong kiến. Một hành trình được kết nối thông qua hệ thống giao thông đồng bộ, từ đường bộ, đường sắt, đường hàng không, đến hạ tầng lưu trú có khả năng phục vụ khách du lịch cao cấp. Bên cạnh đó, cùng với tỉnh Quảng Ninh, tỉnh Ninh Bình cũng ký kết thỏa thuận liên kết phát triển du lịch với các tỉnh thành Hải Phòng, Cần Thơ và Đồng Nai giai đoạn 2023-2025 nhằm xây dựng và tăng khả năng cạnh tranh của du lịch (UBND tỉnh Ninh Bình, 2020; 2024).

Ngoài ra, để thúc đẩy các mô hình liên kết vùng và định vị thương hiệu du lịch, tỉnh Ninh Bình đã ký các văn bản hợp tác với các ngành và doanh nghiệp. Điển hình như:

Hợp tác với Vietravel: Nội dung liên kết tập trung vào tư vấn nghiên cứu các sản phẩm liên kết vùng, kết nối với các địa phương trong nội tỉnh, hợp tác trong xúc tiến du lịch, đào tạo nguồn nhân lực và đầu tư hạ tầng. Hình thành chuỗi sản phẩm du lịch, ưu tiên gắn với DSTG. Sự liên kết và hình thành hành lang du lịch giữa các địa phương trong vùng thông qua Vietravel sẽ tiếp nối hiệu ứng liên kết vùng, tạo thành vùng du lịch trọng điểm (Thông tấn xã Việt Nam, 2022).

Hợp tác với Cục Điện ảnh: Các giá trị cảnh quan thiên nhiên và văn hóa của di sản Tràng An đã trở thành bối cảnh,

phim trường của nhiều bộ phim. Nổi bật là bộ phim “Kong: Skull Island” (của hãng phim Legendary Pictures) được quay vào năm 2017, các bối cảnh đã được phục dựng và trở thành điểm tham quan, trải nghiệm hấp dẫn. Năm 2025, tỉnh Ninh Bình đã ký kết Biên bản ghi nhớ hợp tác với Hiệp hội Xúc tiến phát triển điện ảnh Việt Nam nhằm xây dựng công nghiệp điện ảnh gắn với phát triển du lịch, công nghiệp văn hóa với thời gian hợp tác là 12 năm (2024-2035). Trong số 7 nội dung hợp tác, có nội dung về xây dựng các chương trình tham gia quảng bá du lịch, quảng bá bối cảnh quay phim tại các sự kiện điện ảnh trong nước, quốc tế (UBND tỉnh Ninh Bình, 2025; Công Thông tin điện tử tỉnh Ninh Bình, 2024).

Hợp tác, liên kết với Câu lạc bộ các DSTG tại Việt Nam: Câu lạc bộ các DSTG tại Việt Nam được thành lập ngày 04/12/2013, đến nay đã có 09 thành viên là đại diện của các Ban/Trung tâm Quản lý di sản của Việt Nam được UNESCO ghi danh. Hoạt động của Câu lạc bộ hướng tới mục tiêu nâng cao hiệu quả công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di sản gắn với phát triển địa phương; tăng cường tuyên truyền, quảng bá hình ảnh các DSTG ở trong nước và quốc tế; duy trì mối quan hệ hợp tác, trao đổi kinh nghiệm giữa Câu lạc bộ với đại diện các cơ quan, tổ chức chuyên môn ở Việt Nam và giữa các DSTG ở Việt Nam với các di sản trên thế giới.

Các hoạt động chung của Câu lạc bộ năm 2024, gồm: (i) Cung cấp ấn phẩm tuyên truyền phục vụ không gian trưng bày các DSTG tại Việt Nam; (ii) Tham dự kỳ họp lần thứ 46 của Ủy ban DSTG, tổ chức tại New Delhi, Ấn Độ; (iii) Tham dự Lễ kỷ niệm 25 năm thành lập Văn phòng đại diện của Tổ chức UNESCO tại Việt Nam; (iv) Cử các đoàn công tác học tập, trao đổi kinh nghiệm quản lý di sản với các Ban/Trung tâm quản lý DSTG; (v) Tham dự Tập huấn

ngành Di sản văn hóa năm 2024 tại tỉnh Tây Ninh (Câu lạc bộ các DSTG tại Việt Nam, 2024).

3.3. Một số thách thức trong liên kết vùng phát triển du lịch gắn với Quần thể danh thắng Tràng An

Chưa có cơ chế điều phối chung cho các hoạt động liên kết được ký kết, chỉ dừng lại ở nguyên tắc chung, chưa đề cập đến điều kiện thi hành, nguồn lực, lộ trình thực hiện, theo dõi, giám sát việc thực thi các nội dung được ký kết. Chủ yếu tập trung tổ chức các hội nghị hợp tác phát triển du lịch để chia sẻ kinh nghiệm, xây dựng hành lang pháp lý cho việc liên kết, thu hút đầu tư; thực hiện công tác quảng bá, xúc tiến các sản phẩm du lịch, khuyến khích, tạo điều kiện cho các doanh nghiệp du lịch khai thác, đầu tư các sản phẩm chung. Các nội dung về xây dựng sản phẩm du lịch liên kết vùng - cơ sở hình thành “dòng” sản phẩm chung của các địa phương và vùng còn hạn chế, chưa rõ nét, công tác định vị thương hiệu liên kết chưa được triển khai.

Chưa khai thác hiệu quả giá trị thương hiệu mang tính toàn cầu - Di sản Tràng An. So với các địa phương khác cùng có danh hiệu DSTG, lượng du khách đến tỉnh Ninh Bình còn hạn chế, khách quốc tế chiếm tỷ trọng nhỏ. Năm 2024, lượng du khách đến tỉnh Ninh Bình chỉ bằng 45,8% tỉnh Quảng Ninh và 32,2% so với thành phố Hà Nội; tương tự khách quốc tế lần lượt bằng 39,5% và 27,2%. Lượng khách quốc tế lưu

trú qua đêm tại tỉnh Ninh Bình chiếm tỷ trọng thấp với 25%, trong khi đó tại thành phố Hà Nội và tỉnh Quảng Ninh lần lượt là 69,1% và 55,3%. Doanh thu từ hoạt động du lịch trên địa bàn tỉnh cũng còn khoảng cách khá xa so với thành phố Hà Nội và tỉnh Quảng Ninh, tương ứng chỉ bằng 8,9% và 19,7% (Xem: Bảng 1).

Sự tham gia của các doanh nghiệp vào hoạt động liên kết và cơ sở lưu trú còn hạn chế: Vai trò của Hiệp hội Du lịch chưa được phát huy hiệu quả; chưa thu hút được sự tham gia mạnh mẽ của các doanh nghiệp, đặc biệt là các doanh nghiệp lữ hành trong liên kết tuyến du lịch (Hiệp hội Du lịch tỉnh Ninh Bình, 2022). Hệ thống hạ tầng du lịch chưa đồng bộ, thiếu các khách sạn đạt tiêu chuẩn từ 4-5 sao, tính đến ngày 31/12/2024 trên địa bàn tỉnh chỉ có 4 khách sạn 4 sao và 01 khách sạn 5 sao (Sở Du lịch tỉnh Ninh Bình, 2025). Trong khi đó, số lượng khách sạn từ 4-5 sao trên địa bàn thành phố Hà Nội và tỉnh Quảng Ninh lần lượt là 47 và 31, gấp trên 9 và 6 lần so với tỉnh Ninh Bình (Cục Thống kê tỉnh Quảng Ninh, 2025; Cục Thống kê thành phố Hà Nội, 2024). Các dịch vụ bổ sung cho hoạt động du lịch còn đơn điệu, nhất là do có vị trí gần Hà Nội nên du khách thường lưu trú ở Hà Nội, kết hợp đi tham quan di sản Tràng An và các điểm du lịch trên địa bàn tỉnh Ninh Bình, sau đó sẽ trở về Hà Nội để lưu trú và tiếp tục lịch trình du lịch.

Bảng 1. So sánh các chỉ tiêu du lịch giữa các địa phương có DSTG trong vùng năm 2024

TT	Chỉ tiêu du lịch	Đơn vị tính	Ninh Bình	Hà Nội	Quảng Ninh	
1	Tổng khách du lịch	Triệu lượt khách	8,7	27	19	
	Khách quốc tế		1,5	5,5	3,8	
2	Lưu trú qua đêm		1,6		7,3	
	Khách quốc tế		0,4	3,8	2,1	
3	Doanh thu		Nghìn tỷ đồng	9,2	103,7	46,6

Nguồn: Cục Thống kê tỉnh Ninh Bình, 2024; Cục Thống kê tỉnh Quảng Ninh, 2025; Cục Thống kê thành phố Hà Nội, 2024.

4. Kết luận và khuyến nghị

Liên kết vùng trong phát triển du lịch không chỉ là xu hướng mà còn là giải pháp hiệu quả để thực hiện mục tiêu xây dựng du lịch là ngành kinh tế mũi nhọn của tỉnh. Kết quả nghiên cứu của Đề tài cho thấy, tỉnh Ninh Bình đã chủ động tìm kiếm các cơ hội hợp tác, liên kết vùng gắn với di sản Tràng An, nhất là với các địa phương có cùng thương hiệu DSTG trong vùng ĐBSH. Tuy nhiên, thực tiễn triển khai các nội dung liên kết vẫn còn nhiều hạn chế, mang tính hình thức, chưa tận dụng tối ưu các tiềm năng, nhất là danh hiệu mang tính toàn cầu được UNESCO công nhận - Di sản Văn hóa và Thiên nhiên Thế giới Quần thể danh thắng Tràng An.

Với địa giới hành chính mới từ tháng 7/2025, tỉnh Ninh Bình mới đang có nhiều cơ hội bứt phá với tiềm năng và hạ tầng dịch vụ du lịch gia tăng, nhất là không gian du lịch rộng mở hơn. Đây là cơ hội để tỉnh Ninh Bình thúc đẩy cơ hội hợp tác, tuy nhiên, để đảm bảo tính thực tiễn của các mối quan hệ hợp tác gắn với di sản Tràng An, tỉnh cần ưu tiên một số nội dung sau:

Cần có cơ chế quản lý chung trong triển khai các hoạt động liên kết, nhất là liên kết giữa các địa phương. Cơ chế quản lý cần đảm bảo tính thực tiễn, hiệu quả với lộ trình triển khai và cơ chế giám sát thực hiện được đánh giá định kỳ, đảm bảo tính liên tục, hiệu lực thi hành, tổ chức bộ máy xúc tiến du lịch, tăng cường sự tham gia của các doanh nghiệp du lịch vào quá trình xây dựng, quảng bá và phát triển các hoạt động du lịch liên kết. Ưu tiên xây dựng và triển khai các sản phẩm du lịch liên kết các DSTG để định vị thương hiệu du lịch di sản đặc sắc, mang tính toàn cầu kết hợp với các sản phẩm bổ sung nhằm tăng tính khác biệt, tạo sức hút và ấn tượng đối với du khách, nhất là phát triển các dịch vụ hỗ trợ để kéo dài thời gian lưu trú. Mục tiêu của thương hiệu sản phẩm du lịch liên kết

là từng bước trở thành sản phẩm du lịch có uy tín, chu kỳ sống dài, tham gia tích cực vào chuỗi cung ứng toàn cầu.

Cần tiếp tục đầu tư đa dạng hóa các sản phẩm du lịch mang tính đặc trưng của tỉnh gắn với di sản Tràng An. Đây là cơ hội cho các sản phẩm du lịch trên địa bàn tỉnh tiếp cận và mở rộng thị trường ở trong và ngoài nước. Dựa trên lợi thế gần Thủ đô Hà Nội với sân bay quốc tế Nội Bài, tỉnh Ninh Bình cần tăng cường liên kết để thu hút du khách, đẩy mạnh liên kết với các nước trong hành trình di sản vùng ĐBSH. Đồng thời, thúc đẩy các sản phẩm du lịch có tính gắn kết giữa di sản Tràng An với các di sản thiên nhiên và văn hóa của tỉnh Hà Nam và tỉnh Nam Định cũ sau khi hợp nhất ba tỉnh, tạo được tính mới, tính khác biệt, đặc sắc trong các sản phẩm du lịch chủ đạo trong triển khai các hoạt động liên kết.

Có thể tập trung vào một số sản phẩm liên kết, phát huy vai trò là một cực tăng trưởng của tứ giác: Thủ đô Hà Nội, Hải Phòng - Quảng Ninh, tỉnh Ninh Bình gắn với tỉnh Thanh Hóa trong phát triển thương hiệu du lịch di sản với các kết nối tạo sản phẩm du lịch đặc thù. Chú trọng một số kết nối có chủ điểm sau:

(i) *Kết nối di sản văn hóa thế giới* - hành trình tìm hiểu các giá trị văn hóa - kiến trúc của các triều đại phong kiến Việt Nam, thể hiện sự tiếp nối các giai đoạn lịch sử theo tuyến quốc lộ 1A. Điểm đầu của sản phẩm du lịch là Khu trung tâm Hoàng Thành Thăng Long - Quần thể danh thắng Tràng An - Thành nhà Hồ, hoặc tuyến ngược lại với chiều dài khoảng 160 km.

(ii) *Kết nối di sản thiên nhiên thế giới* - hành trình tìm hiểu về giá trị thiên nhiên với các hang động Karst bào mòn phong hóa tạo ra một vịnh Hạ Long (Quảng Ninh) và vịnh Hạ Long trên cạn (Tràng An) độc nhất vô nhị trên thế giới. Ngoài ra, có thể kết nối với các điểm di sản được UNESCO công nhận khác trên địa bàn tỉnh Ninh Bình

để làm phong phú sản phẩm khám phá tự nhiên, như vùng đất ngập nước Vân Long - khu đất ngập nước nội đồng lớn nhất đồng bằng Bắc Bộ.

(iii) *Đầu tư cơ sở hạ tầng dịch vụ du lịch* - điều kiện cần để tạo đột phá trong phát triển du lịch. Ưu tiên phát triển các cơ sở dịch vụ, cơ sở lưu trú có chất lượng, nhất là gia tăng số lượng các khách sạn 4-5 sao, các khu nghỉ dưỡng cao cấp để đáp ứng nhu cầu của phân khúc khách du lịch có mức chi tiêu cao, cơ sở để gia tăng số lượng khách lưu trú qua đêm. Đầu tư các dịch vụ bổ trợ có chất lượng để đáp ứng nhu cầu trải nghiệm, mua sắm, gia tăng chi tiêu bình quân của khách du lịch □

Tài liệu tham khảo

- Ban Quản lý Vịnh Hạ Long (2025), *Báo cáo số 04/BC-BQLVHL về kết quả công tác năm 2024, phương hướng, nhiệm vụ trọng tâm năm 2025*, Quảng Ninh.
- Câu lạc bộ các Di sản thế giới tại Việt Nam (2024), *Báo cáo số 01/BC-CLB về kết quả hoạt động của CLB các DSTG tại Việt Nam năm 2024, kế hoạch hoạt động năm 2025*, Quảng Ninh.
- Cổng Thông tin điện tử UBND tỉnh Ninh Bình (2024), *UBND tỉnh Ninh Bình và Hiệp hội Xúc tiến phát triển Điện ảnh Việt Nam (VFDA) ký kết Biên bản ghi nhớ hợp tác*, <https://ninhbinh.gov.vn/tin-noi-bat/ubnd-tinh-ninh-binh-va-hiep-hoi-xuc-tien-phat-trien-dien-anh-viet-nam-vfda-ky-ket-bien-ban-ghi-n-345207>
- Cục Thống kê thành phố Hà Nội (2025), *Báo cáo số 06/BC-CTK về tình hình kinh tế xã hội quý IV và năm 2024*, Hà Nội.
- Cục Thống kê tỉnh Ninh Bình (2024), *Báo cáo số 962/CTK-TTTTTK về tình hình hoạt động du lịch tháng 12 và ước tính năm 2024 trên địa bàn tỉnh Ninh Bình*, Ninh Bình.
- Cục Thống kê tỉnh Quảng Ninh (2025), *Thông cáo báo chí về tình hình kinh tế, xã hội năm 2024*, Quảng Ninh.
- Hiệp hội Du lịch tỉnh Ninh Bình (2022), *Báo cáo chính trị Đại hội Đảng nhiệm kỳ 2022-2027*, Ninh Bình.
- Đình Ngọc (2023), “Tăng cường hợp tác, kết nối phát triển liên kết vùng giữa Ninh Bình và Quảng Ninh”, *Báo Ninh Bình* ngày 23/8, <https://baoninhbinh.org.vn/tang-cuong-hop-tac-ket-noi-phat-trien-lien-ket-vung-giua/d20230823081539996.htm>
- Sở Du lịch tỉnh Ninh Bình (2025), *Báo cáo Tổng hợp cơ sở lưu trú du lịch trên địa bàn tỉnh tính đến ngày 31/12/2024*, Ninh Bình.
- Thông tấn xã Việt Nam (2022), “Hợp tác phát triển du lịch giữa các tỉnh Quảng Ninh - Hà Nội - Ninh Bình với Vietravel”, *Thông tấn xã Việt Nam* ngày 14/01, <https://vnanet.vn/vi/anh/anh-thoi-su-trong-nuoc-1014/hop-tac-phat-trien-du-lich-giua-cac-tinh-quang-ninh-ha-noi-ninh-binh-voi-vietravel-5870792.html>
- UBND tỉnh Ninh Bình (2020), *Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch tỉnh Ninh Bình đến 2025, định hướng 2030*, Ninh Bình.
- UBND tỉnh Ninh Bình (2021), *Quyết định số 1339/QĐ-UBND ngày 30/11/2021 ban hành Đề án phát triển du lịch tỉnh Ninh Bình giai đoạn 2021-2030, định hướng đến năm 2045*, Ninh Bình.
- UBND tỉnh Ninh Bình (2024), *Quy hoạch tỉnh Ninh Bình thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050*, Ninh Bình.
- UBND tỉnh Ninh Bình (2025), *Kế hoạch số 81/KH-UBND ngày 04/4/2025 về triển khai thực hiện Biên bản ghi nhớ hợp tác giữa UBND tỉnh Ninh Bình và Hiệp hội Xúc tiến phát triển điện ảnh Việt Nam*, Ninh Bình.